

nosti bodisi v socialnih odnosih ali družbenih vrednotah, navadno dogajali izven polja formalnega – kot opozicija ali dopolnilo formalnemu. V novejšem času ta razvoj lahko opazujemo npr. pri temah, povezanih z varovanjem okolja. Najprej so se pojavile v obliki gibanj in v neformalnih oblikah učenja – študijski krožki, različne kampanje in delavnice, spletne oblike socialno-kulturnega animiranja (npr. očistimo Slovenijo), ki so jih organizirala gibanja, pozneje tudi televizijske oddaje.

Premislimo o prednostih neformalnega učenja še v luči tretjega potrebnega pogoja za dialog, ki je empatija. Okviri formalnega izobraževanja po navadi ne nudijo pogojev za razvitje popolnejše empatije med učiteljem in učencem. Brez empatije je poučevanje in izobraževanje težko uspešno. Enako velja za sočutje (sočutje in empatija nista identična pojma). Empatija in sočutje sta pogoja za dialog in pravzaprav v mnogih kontekstih tudi za uspešno učenje in izobraževanje.

Odnosi, ki vključujejo ustrezno mero empatije, sočutja in čustvenega stika, so v mnogih kontekstih ključni za uspešno izobraževanje. To prav gotovo velja za delo z mladimi. Te prvine pa je v odnosih lažje doseči v okvirih neformalnega, situacijskega in podobnih oblik učenja.

Četrty pogoj za dialog (v izobraževanju) je zaupanje (med učiteljem in učencem). Do dialoga ne more priti, če ne obstaja zadostna mera zaupanja med udeleženci. Zato so pozitivni/negativni dejavniki zaupanja¹⁴ hkrati pozitivni/negativni dejavniki dialoga.

Odnosni, ekternalistični in okoljski pogledi na učenje¹⁵

Družbena teorija učenja

Postulat ali postavka te teorije je, da se ljudje učimo iz opazovanja drugih ljudi, kar poteka v določenih družbeno urejenih kontekstih. (Merriam in Caffarella, 1991) Takšno opazovanje nam omogoča, da opazujemo posledice vedenja drugih. Na tak način lahko pridemo do določenih ugotovitev o tem, kakšne posledice (lahko) ima takšno ali drugačno vedenje.

Učenje bi bilo zelo mučno in tudi tvegano, če bi se pri ugotavljanju tega, kaj naj storimo, morali zanašati samo na učinke svojih lastnih ravnanj. Na srečo pa je večino človeškega učenja učenje z »modeliranjem«: Pozorni smo na ravnanje drugih in določene stvari si zapomnimo kot

¹⁴ Pojem zaupanja, njegove vrste, pogoje, dejavnike in pomen oz. funkcijo sem podrobneje razčlenjeval v Žalec, B., 2011.

¹⁵ Cf. Smith, 1999. Dosegljivo na <http://www.chabotcollege.edu/Puente/MENTOR/docs/The%20Social-Situational%20Orientation%20to%20Learning-Handout.pdf> (7. 11. 2012).